

- **Medzinárodný lesnícky náučný chodník Udava - Solinka**

Všeobecný popis chodníka:

Stredne náročný lesnícky chodník začína na mieste zvanom Uhliská, pokračuje starým „krčmárskym chodníkom“ až na hrebeň Beskýd, na štátnu hranicu s Poľskou republikou. Je dlhý 2 200 m a jeho prehliadka trvá približne 2 hodiny. Sprístupňuje časť Prírodnej rezervácie Udava, ktorá predstavuje mimoriadne hodnotný lesný areál s prirodzeným výskytom jedle. 10 informačných panelov v slovensko-poľsko-anglickej mutácii, z ktorých prvý sa nachádza v centre obce Osadné (asi 6 km vzdialenej od vstupnej brány MLNCH) ponúka okrem informácií o prírodných danostiach územia aj zaujímavosti z histórie tohoto prostredia.

Zastavenie prvé: Obec Osadné

Prvý informačný panel sa nachádza v centre obce Osadné, v blízkosti obecného úradu. Poskytuje údaje o Osadnom – rusínskej dedine v doline horného toku Udavy pod hlavným karpatským hrebeňom, o jej prvých písomných zmienkach, o zaujímavostiach a jedinečných pamiatkach – gréckokatolíckom kostole z roku 1792, pravoslávnom kostole z roku 1933 i jedinečnej krypte, kde sú uložené ostatky 1600 vojakov z I. svetovej vojny.

Zastavenie druhé: Medzinárodný lesnícky náučný chodník Udava - Solinka

Informačný panel sa nachádza pri vstupnej bráne chodníka, na mieste zvanom Uhliská. Poskytuje základné údaje o trase, dĺžke a jednotlivých zastaveniach chodníka.

Zastavenie tretie: Lesy a prírodné pomery v PR Udava

Tretia informačná tabuľa približuje drevinové zloženie lesných porastov, v ktorom najväčšie percento zaberá buk lesný (*Fagus sylvatica*) – 70 % a jedľa biela (*Abies alba*) – 20 %. Jej súčasťou je prehľad lesných vegetačných stupňov charakteristických pre PR Udava. Väčšinu územia zaberá 5. vegetačný stupeň – jedľovo-bukový s prevahou jedľových bučín (*Fageto – Abietum*) a bukových javorín (*Fageto – Aceretum*) a čiastočne 4. bukový lesný vegetačný stupeň s prevahou bučín (*Fagetum pauper*) a lipových bučín (*Fagetum tiliosum*).

Zastavenie štvrté: Rozšírenie rezervácie Udava

Výnimočná hodnota lesných spoločenstiev v pramennej časti Udavy sa stala predmetom záujmu lesníkov v 80. rokoch 20. storočia. Ich návrh na vyhlásenie Štátnej prírodnej rezervácie Udava na výmere 52,09 ha bol prijatý v roku 1982. V roku 2005 bola jej výmera rozšírená na 391,98 ha. Je považovaná za jednu z najcennejších častí NP Poloniny – MBR Východné Karpaty. V roku 2007 sa jej územie stalo súčasťou Svetového prírodného dedičstva Karpatské bukové pralesy.

Zastavenie piate: Obyvatelia Udavy

Informačný panel poskytuje údaje o výskyte a počte živočíšnych druhov, ktoré patria k typickým obyvateľom tohoto územia. Žije tu 26 druhov cicavcov (napríklad medveď hnedý, vlk dravý, rys ostrovid, mačka divá, vydra riečna, plíšik lieskový, myšovka vrchovská či vzácne a chránené druhy netopierov) a 75 druhov vtákov (orol skalný, orol kriľavý, sova dlhochvostá, bocian čierny, hadiar krátkoprstý, jastrab veľký, d'ubník trojprstý, d'ateľ bielochrbtý, tesár čierny, holub plúžik, sluka hôrna či jariabok hôrny). Z obojživelníkov sa tu vyskytujú mlok karpatský, mlok bodkovaný, salamandra škvrnitá, skokan hnedý či kunka žltobruchá. Plazy zastupujú vretenica severná, užovka obojková i hladká, jašterica obyčajná i živorodá.

Zastavenie šieste: V kráľovstve jedlí

V tejto časti sa návštevníkom núka možnosť navštíviť nevšedné miesto - kráľovstvo jedle. Jedno z najstarších kráľovstiev v širom okolí, ktoré vládne od doby ľadovej až po dnešné časy. Jeho hranice siahajú až k susednému Poľsku. Vládne tu múdra, vráskami zdobená jedľa biela. Úžasné scenérie odкрýva malý okruh chodníka.

Zastavenie siedme: Riečne pirátstvo

O tom, že aj rieky dokážu medzi sebou súperiť, hovorí siedme zastavenie chodníka. Mapky poukazujú na výsledky súboja slovenskej Udavy a poľskej Solinky. Víťaz zápasu je už vopred známy – vody Udavy spadajúce prudko na juh sa spätnou eróziou dostávajú postupne pod štátnu hranicu a je len otázkou času, kedy sa spoja s vodami Solinky a odvedú ich na naše územie (samozrejme, ak nezasiahne človek). Tento jav sa odborne nazýva riečnym pirátstvom.

Zastavenie ôsme: Zmeny štátnej hranice

Štátna hranica je v týchto miestach bohatá na zmeny. V poradí ôsma informačná tabuľa o tom hovorí. Po roku 1918 (po vzniku Československa a Poľska) viedla v týchto miestach štátna hranica európskym rozvodím – karpatským hrebeňom cez kótu 747. Z toho dôvodu trať lesnej úzkorozchodnej železnice Lupków – Cisna prechádzala v dĺžke 1137 m územím Československa. K zmene hranice došlo k 30.11.1938. Bol to výsledok diktátu v podobe Mníchovskej zmluvy, keď prišlo na úkor Československa k viacerým územným zmenám aj v prospech Poľska. V tomto prípade išlo o odovzdanie ľudoprázdneho územia s výmerou 0,8 km² s cieľom, aby trať prechádzala poľským územím bez prerušenia. Povojne sa hranica vrátila do predvojnového stavu, no po ďalších jednaních v 60. rokoch bola posunutá tak, aby tesne kopírovala priebeh železnice. Začiatkom 70. rokov dochádza v rámci všeobecných

pohraničných úprav k obnoveniu preibehu štátnej hranice do stavu z konca roku 1938, čo trvá dodnes.

Zastavenie deviate: Lesné železnice

Témou ďalšieho zastavenia sú lesné železnice. Koncom 19. storočia dochádza v lesnej doprave k revolučnej zmene – vodný transport dreva (v našom území furmanský spôsob) – nahrádzajú lesné železnice. Tá, ktorá sa nachádza neďaleko, na poľskej strane, a zachovala sa dodnes je známa pod menom Bieščadská úzkokoľajka. Jej výstavba sa začala z podnetu starostu Przemyslu baróna Lindenwalda v roku 1890. Pôvodný rozchod trate bol 760 mm, počas II. Svetovej vojny bol prebudovaný na 750 mm. V súčasnosti je trať vyhľadávanou sezónnou turistickou atrakciou.

Zastavenie desiate: Medzinárodný lesnícky náučný chodník Udava – Solinka

Panel so základnými informáciami o náučnom chodníku sa nachádza aj na slovensko-poľskej hranici. V tejto časti trasa chodníka pokračuje do Poľska.

Zdroj: nppoloniny.sopsr.sk/wp-content/uploads/2018/01/MNCH-Udava.doc